

Protokół

19. posiedzenia, 4. sesyi, VI. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 13. maja 1893.

Początek posiedzenia o godzinie 12 minut 12 po południu.

Przewodniczący: Marszałek krajowy J. O. Eustachy książę Sanguszeko.

Sekretarze: Jan Trzeciecki, Dr. Franciszek Paszkowski, ks. Mikołaj Siczynski, Józef Wiktor.

Obecnych posłów: 121.

Ze strony c. k. Rządu: c. k. Radca dworu Włodzimierz hr. Łoś.

Marszałek konstatuje dostateczną ilość posłów i otwiera posiedzenie, oznajmiając, że protokół 17. posiedzenia uznaje za przyjęty, tudzież że protokół 18. posiedzenia wyłożony jest w biurze sejmowem do przejrzania.

Marszałek podaje do wiadomości Izby, że pp.: J. E. Ludwik hr. Wodzicki i Tadeusz Romer wnieśli prośby o urlopy do końca bieżącej sesyi.

Izba udziela powyższych urlopów.

Sekretarz p. Trzeciecki czyta spis petycji wniesionych po dzień 13. maja b. r., które przydzielone zostały następującym komisjom:

Komisji drogowej: L. s. 988, 989.

Komisji kolejowej: L. s. 990, 991, 1021.

Komisji budżetowej: L. s. 992, 993, 994, 995.

Po odczytaniu pet. L. s. 996, przemawia p. Teliszewski i popiera tę petycję, po czem Izba przydziela tę petycję komisji budżetowej.

Po odczytaniu pet. L. s. 998, przemawia p. ks. Mandyczewski i popierając tę petycję

wnosi przekazanie jej komisji budżetowej z poleceniem zdania o niej sprawy ustnie na najbliższem posiedzeniu.

Izba uchwalwszy nagłość powyższego wniosku, uchwała bez rozprawy powyższy wniosek.

Z kolei przydzielono do komisji budżetowej petycje: L. s. 999, 1000, 1002, 1003, 1004, 1005, 1006, 1008, 1009, 1010, 1011, 1012, 1013, 1014, 1015, 1026.

Komisji gospodarstwa krajowego: L. s. 997.

Komisji petycyjnej: L. s. 1001, 1006, 1016, 1022.

Przemawia p. Emil Torosiewicz, zapytując przewodniczącego komisji budżetowej, kiedy komisya ta złoży sprawozdanie o jego wniosku w sprawie subwencyonowania misyi katolickich.

Odpowiada zastępca przewodniczącego komisji budżetowej p. Stanisław hr. Badeni.

Izba przystępuje do porządku dziennego, ktorego pierwszym punktem jest:

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o krajowej szkole ogrodniczej w Tarnowie.

Sprawozdawca p. Romanowicz, wnosi imieniem Wydziału krajowego przekazanie tej sprawy do komisji gospodarstwa krajowego.

Izba bez rozprawy uchwała zgodnie z powyższym wnioskiem.

Następuje :

Pierwsze czytanie wniosku p. Rutowskiego o w sprawie budowy dróg wodnych.

P. Rutowski uzasadnia swój wniosek a pod względem formalnym wnosi przekazanie tego wniosku do komisji gospodarstwa krajowego.

Podczas tego przemówienia obejmuje przewodnictwo Zastępca Marszałka J. E. X. Metropolita Sembratowicz.

Izba bez rozprawy uchwała zgodnie z powyższym wnioskiem.

Następuje :

Sprawozdanie komisji gospodarstwa krajowego, w sprawie regulacji górnego Dniestru.

Sprawozdawca poseł J. Gnoiński, uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

I. Sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 11. kwietnia 1893 L. 12.726 o regulacji górnego Dniestru przyjmuje Sejm do wiadomości.

II. Na rok 1894 otwiera się Wydziałowi krajowemu kredyt do wysokości 2.000 zł. na wynagrodzenie inżynierów cywilnych, o ile by ten wydatek okazał się koniecznym.

Izba bez rozprawy uchwała zgodnie z tym wnioskiem.

Następuje :

Sprawozdanie komisji administracyjnej o administracji krajowego funduszu pożyczkowego na budowę koszar w r. 1892.

Sprawozdawca p. Popowski, uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

Sprawozdanie Wydziału krajowego o administracji kraj. funduszu pożyczkowego na budowę koszar dla wojska za rok 1892, przyjmuje się do wiadomości.

Izba bez rozprawy uchwała zgodnie z powyższym wnioskiem.

Następuje :

Sprawozdanie komisji gospodarstwa krajowego z petycji Wydziału powiatowego w Brodach w sprawie regulacji rzeki Styru i jego dopływów.

Sprawozdawca p. Schnell, czyta powyższe sprawozdanie zakończone wnioskiem :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

Petycją L. s. 533 Wydziału powiatowego w Brodach, w sprawie regulacji rzeki Styru i jego dopływów odstępuje się Wydziałowi krajowemu do uwzględnienia przy programie mających się w przyszłości przeprowadzić w całym kraju regulacji i melioracji.

Sprawozdaniem niniejszem petycje L. s. 676, 731 i 732 zostały załatwione.

Izba bez rozprawy uchwała zgodnie z powyższym wnioskiem.

Następuje :

Sprawozdanie komisji gospodarstwa krajowego z petycji mieszkańców gminy Dąbrówki breńskie (pow. Dąbrowski) o przyjęcie na fundusz krajowy należącego się od nich datku konkurencyjnego do spółki wodnej dla regulacji Nowego Brnia.

Sprawozdawca p. Schnell czyta powyższe sprawozdanie zakończone wnioskiem :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

Petycję mieszkańców gminy Dąbrówki w sprawie przyjęcia na fundusz krajowy należącego się od nich datku konkurencyjnego do spółki wodnej dla regulacji Nowego Brnia odstępuje się c. k. Rządowi do właściwego urzędowania.

Izba bez rozprawy uchwała zgodnie z tym wnioskiem.

Następuje :

Sprawozdanie komisji kolejowej w przedmiocie ustawy o kolejach lokalnych.

Sprawozdawca p. Jaworski, uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek komisji :

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony projekt ustawy o popieraniu kolei żelaznych niższorzędnych w brzmieniu następującem :

U s t a w a

z dnia . . . dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem o popieraniu niższorzędnych kolei żelaznych.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje :

§. 1.

Kraj popiera w miarę możności budowę niższorzędnych kolei żelaznych (kolei lokalnych, podrzędnych, wicynalnych, tramwajów i t. p.) przeznaczonych do publicznego ruchu, użytecznych i potrzebnych ze względu na interesa kraju:

- a) przez udzielanie oprocentowanych pożyczek;
- b) przez objęcie na kraj akcji przedsiębiorstwa kolejowego;
- c) przez przeprowadzenie we własnym zarządzie budowy kolei.

§. 2.

Określone w §. 1. poparcie może być udzielone jeżeli:

- a) Sejm krajowy stwierdzi uchwałą swą, iż zamierzona budowa kolei jest ze względu na ogólne interesa kraju użyteczną i potrzebną;
- b) jeśli czynniki interesowane, to jest: państwo, powiaty, gminy, obszary dworskie i osoby prywatne, lub tylko jeden z tych czynników zapewni w sposób prawomocny pokrycie udziałami swymi co najmniej $\frac{1}{3}$ nominalnej wartości kapitału zakładowego odnośnej kolei, a to bądź à fond perdu, bądź w zamian za objęcie akcji zakładowych w pełnej ich nominalnej wartości, lub też jeśli w formie prawomocnej zobowiązują się pokrywać co najmniej jedną trzecią raty rocznej potrzebnej na oprocentowanie oraz planem wskazane umorzenie tegoż kapitału zakładowego.

§. 3.

Sejm krajowy określi w każdym szczególnym wypadku, czy budowie kolei niższorzędnej ma być udzielone poparcie kraju w myśl §. 1. lit. a), b), c), lub w jakikolwiek inny sposób i oznaczy miarę pieniężnego udziału kraju w przedsiębiorstwie.

Kraj o tyle tylko ma się przyczyniać do finansowego poparcia budowy niższorzędnych kolei, o ile będzie potrzeba zapewnienia fundusów na przeprowadzenie takiej budowy kolei, jakiej wymagać będzie regularny ruch, zastosowany do wymogów miejscowych stosunków ekonomicznych.

§. 4.

Kraj może budowę kolei niższorzędnych, w §. 1. określonych, objąć po myśli postanowień niniejszej ustawy w własny zarząd, jeśli wśród zachodzących stosunków budowa w własnym zarządzie kraju okaże się najodpowiedniejszą.

Kraj może przeprowadzić budowę kolei bądź to na podstawie koncesyi budowy i eksploatacyi uzyskanej na ten cel przez Wydział krajowy, bądź też w wykonaniu osobom trzecim udzielonej koncesyi, stosownie do przepisów ustaw obowiązujących o koncesyonowaniu, budowie i eksploatacyi kolei lokalnych.

W takich też warunkach jest kraj uprawnionym objąć za zezwoleniem Rządu w własny zarząd budowę kolei, już przez innych przedsiębiorców na podstawie postanowień niniejszej ustawy podjętą, celem dalszego jej przeprowadzenia na koszt przedsiębiorców w myśli zawartych z nimi i z gronem interesowanych umów w tej sprawie.

§. 5.

Osobne towarzystwa akcyjne mają być utworzone dla tych kolei niższorzędnych, dla których kapitał budowlany będzie zgromadzony w ten sposób, iż część tego kapitału akcyjami zakładowymi przedsiębiorstwa, przez interesowanych lub państwo przyjętymi, pokrytą zostanie.

Siedziba tych towarzystw ma być z reguły w kraju.

Krajowe biuro kolejowe (§. 13) uprawnione jest do sprawowania agend tych towarzystw, o ileby nie objął tej czynności zarząd kolei państwowych, prowadzący ruch na kolei (§. 7).

§. 6.

Budowa kolei niższorzędnych, które stosownie do postanowień niniejszej ustawy przyjdą do skutku, winna być przeprowadzona w sposób odpowiadający interesom kraju i przy bezpośredniej ingerencyi Wydziału krajowego; ingerencya ta jednak nie ma uwłaczać prawom państwa do wykonywania nadzoru zawarowanego dla państwa w ustawach, w koncesyi lub z mocy szczególnego zastrzeżenia.

W szczególności rozdawnictwo robót przy budowie i dostaw, które o ile możności przez

rozpisanie ofert ma być dokonywane, winno następować za zgodą Wydziału krajowego.

§. 7.

Prowadzenie ruchu (eksploatacyja) na takich kolejach może być oddane zarządowi kolei państwowych za zwrotem własnych kosztów ruchu, które ryczałtowo obliczone być mogą.

Oddanie takie nastąpić może jedynie na podstawie umowy o eksploatacyę, zawartej między zarządem kolei państwowych a Wydziałem krajowym, lub między tymże zarządem a zarządem odnośnej kolei niższorzędnej, w tym ostatnim wypadku za zatwierdzeniem umowy przez Wydział krajowy.

Dla każdej kolei powstałej w myśl postanowień niniejszej ustawy winien być prowadzony odrębny rachunek eksploatacyi.

Postanowienie to obowiązuje także co do tych kolei, dla których niezostały utworzone (§. 5.) osobne towarzystwa akcyjne.

§. 8.

Akcyje pierwszeństwa kolei budowanych na podstawie postanowień niniejszej ustawy dają prawo żądania 4% dywidendy przed akcyjami zakładowemi.

Akcyje pierwszeństwa i akcyje zakładowe, objęte przez kraj w myśl postanowień niniejszej ustawy (§. 1), nie mogą być pozbywane przed upływem pierwszych dwu lat od chwili otwarcia ruchu na tej linii kolei, dla której budowy je emitowano.

§. 9.

Oznaczone rachunkowo kwoty datków, do których płaćenia na rzecz kolei niższorzędnych, budowanych w zarządzie kraju, zobowiązały się strony interesowane (§. 2), winny być w ciągu miesięcy sześciu po upływie roku budżetowego do kasy Wydziału krajowego wpłacone, z zastrzeżeniem późniejszego sprostowania różnic, jakieby się mogły okazać przy szczegółowem zbadaniu rachunków przez zarząd państwowy.

Datki na kolej lokalną, do których zobowiąza się powiaty lub gminy, mają być corocznie wstawiane w budżet powiatowy lub gminny.

Zaległe datki stron będą na żądanie Wydziału krajowego ściągane od powiatów, gmin

i jednostek interesowanych w drodze egzekucyi politycznej.

§. 10.

Subwencya krajowa przyznana przez Sejm krajowy na budowę kolei, będzie w ratach rocznych wstawiana w preliminarz budżetu krajowego, który obejmować będzie także odpowiednie dla nich pokrycie.

Bank krajowy Królestwa Galicyi i Lodomerji z Wielkiem Księstwem Krakowskiem jest w zasadzie powołany do pośredniczenia w dostarczaniu funduszów potrzebnych do popierania budowy kolei żelaznych.

§. 11.

Sejm krajowy stanowi:

1) o budowie kolei, które w myśl niniejszej ustawy mają być wykonane;

2) o sprzedaży lub wydzierżawieniu kolei, w myśl niniejszej ustawy przez kraj zbudowanych;

3) o bliższych szczegółach dostarczenia funduszów na koleje, które mają być przez kraj budowane (§§. 4. i 10.);

4) o rodzaju i wysokości poparcia finansowego, które ma być udzielone poszczególnym przedsiębiorstwom kolejowym z funduszu krajowego.

§. 12.

Do Wydziału krajowego należy w ogóle przygotowanie i przedłożenie wniosków w sprawach podlegających według §. 11 uchwałom i decyzji Sejmu krajowego, jakoteż wykonanie uchwał powziętych w tej mierze przez Sejm krajowy.

W szczególności jest zadaniem Wydziału krajowego badać przedłożone projekty, wdrażać i przeprowadzać dochodzenia przygotowawcze, pertraktacje i narady, w celu zapewnienia budowy kolei żelaznych w myśl niniejszej ustawy; zawierać wstępne umowy z interesowanymi, z przedsiębiorcami, zarządami kolejowymi, przeprowadzać potrzebne rokowania z administracyą państwową; uzyskiwać koncesye ostateczne na budowę kolei, które mają być na mocy uchwał Sejmu wykonane w zarządzie kraju; zawierać kontrakty budowy i dostaw dla kolei mających być przez kraj budowanemi; zawierać kontrakty

eksploatacyi, nadzorować budowę i eksploatacyę kolei, sprawdzać rachunki eksploatacyi oraz do chodów, jakoteż przeprowadzać potrzebne transakcyje finansowe stósownie do niniejszej ustawy i uchwał Sejmu krajowego.

Wydział krajowy może także na prośbę interesowanych sporządzać projekty i obliczenia dochodów kolei niższorzędnych, za zwrotem kosztu tych czynności.

§. 13.

Celem załatwiania spraw techniczno-administracyjnych, tyjących się kolei lokalnych, mających powstać w myśl niniejszej ustawy, a w szczególności celem badania przedkładanych projektów kolejowych ze stanowiska technicznego i komercyjnego, ustanawia się krajowe biuro kolejowe, jako organ wykonawczy Wydziału krajowego (§. 15.).

§. 14.

Celem rozpatrywania projektów kolei lokalnych, które mają być popierane w myśl niniejszej ustawy, tudzież celem roztrząsania kwestyi, mogących się wyłonić co do budowy i eksploatacyi tychże kolei, powołuje się do życia krajową Radę kolejową.

§. 15.

Skład, organizacyę i zakres działania krajowego biura kolejowego (§. 13.), tudzież krajowej Rady kolejowej (§. 14.), ustanowi Sejm krajowy na wniosek Wydziału krajowego.

§. 16.

Wykonanie niniejszej ustawy poruczam moim Ministrom spraw wewnętrznych, skarbu i handlu.

W rozprawie ogólnej przemawia p. St. Szczepanowski.

Przemawia członek Wydziału krajowego p. Chamiec.

Podczas tego przemówienia obejmuje Marszałek napowrót przewodnictwo.

Przemawia Sprawozdawca p. Jaworski.

Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca czyta:

§. 1.

Kraj popiera w miarę możności budowę niższorzędnych kolei żelaznych (kolei lokalnych, podrzędnych, wicynalnych, tramwajów i t. p.) przeznaczonych do publicznego ruchu, użytecznych i potrzebnych ze względu na interesa kraju:

- a) przez udzielanie oprocentowanych pożyczek;
- b) przez objęcie na kraj akcyi przedsiębiorstwa kolejowego;
- c) przez przeprowadzenie we własnym zarządzie budowy kolei.

Izba w głosowaniu uchwała § 1. zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

W sprawie formalnej przemawia p. Wiktor i wnosi odczytywanie jedynie nagłówków poszczególnych paragrafów ustawy, odczytywanie zaś w całym brzmieniu tylko tych paragrafów, co do których byłyby zgłoszone poprawki.

Izba bez rozprawy przyjmuje ten sposób postępowania.

Sprawozdawca odczytuje nagłówki poszczególnych §§. projektu ustawy, a Izba bez rozprawy głosując oddzielnie nad każdym §. uchwała wszystkie §§. od §. 2. do §. 16. włącznie zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta nagłówek i wstęp ustawy, który brzmi:

U s t a w a

z dnia . . . dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem o popieraniu niższorzędnych kolei żelaznych.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

Izba uchwała powyższy nagłówek ustawy i wstęp bez rozprawy.

Uchwaliwszy następnie na wniosek Sprawozdawcy przystąpić do trzeciego czytania bez czytania, uchwała Izba cały projekt ustawy w trzecim czytaniu.

Sprawozdawca czyta następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Upoważnia się Wydział krajowy do wstawiania w preliminarz funduszu krajowego na

cele popierania kolei niższego rzędu w myśl powyższej ustawy, rocznej dotacji w kwocie 300.000 zł. w. a. przez lat 30 począwszy od r. 1894.

2. Poleca się Wydziałowi krajowemu, by po zasięgnięciu zdania Rady nadzorczej Banku krajowego Królestwa Galicyi i Lodomerji wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem i porozumieniu się z c. k. Rządem, przedłożył Sejmowi projekt zmiany statutu Banku krajowego, upoważniającej Bank rzeczony do pośredniczenia w dostarczaniu kapitałów potrzebnych na cele popierania kolei niższego rzędu przez kraj w myśl §. 10. ustawy ad I. uchwalonej.

Izba bez rozprawy uchwała w osobnem głosowaniu najpierw punkt 1, a następnie punkt 2 powyższego wniosku.

Sprawozdawca czyta:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Upoważnia się Wydział krajowy do utworzenia krajowej Rady kolejowej, jako organu doradczego Wydziału krajowego, na podstawie statutu organizacyjnego, który brzmi:

Statut organizacyjny

galicyjskiej krajowej Rady kolejowej

§. 1. Skład tejże.

Krajowa Rada kolejowa składa się z 14 członków pod przewodnictwem Marszałka krajowego lub zastępcy, wyznaczonego przezeń z grona Członków Wydziału krajowego.

Do krajowej Rady kolejowej powołuje Wydział krajowy na okres trzechletni:

- a) 7 członków bezpośrednio według własnego uznania;
- b) 7 członków za pośrednictwem następujących korporacji: jednego członka na propozycję Izby handlowo-przemysłowej we Lwowie, jednego członka na propozycję Izby handlowo-przemysłowej w Krakowie, jednego członka na propozycję Izby handlowo-przemysłowej w Brodach, jednego członka na propozycję c. k. galicyjskiego Towarzystwa gospodarskiego we Lwowie, jednego członka na propozycję c. k. Towarzystwa rolniczego w Krakowie, jednego

członka na propozycję Towarzystwa leśnego galicyjskiego we Lwowie i jednego członka na propozycję Towarzystwa naftowego w Gorlicach

Po upływie trzechlecia ci sami członkowie mogą być ponownie powołani.

§. 2. Miejsca wakujące.

Miejsca, któreby się opróżniły w krajowej Radzie kolejowej przed upływem trzechlecia jej czynności, obsadza Wydział krajowy stósownie do postanowień §. 1.

§. 3. Ścisłejszy Komitet doradczy.

Wydział krajowy wyznacza z grona krajowej Rady kolejowej trzech członków i dwóch zastępców, którzy przez czas trwania czynności Rady kolejowej, tworzą ścisłejszy komitet doradczy Szefa departamentu IV. Wydziału krajowego w zakresie spraw kolejowych.

§. 4. Posiedzenia krajowej Rady kolejowej.

Krajowa Rada kolejowa zbiera się na wezwanie Wydziału krajowego stósownie do zachodzącej potrzeby, nie mniej jednakowoż, niż dwa razy do roku.

Wszyscy członkowie Wydziału krajowego mają prawo uczestniczyć w posiedzeniach i obradach, tudzież każdego czasu głos zabierać, w głosowaniu wszakże nie biorą udziału.

Urzednicy Wydziału krajowego przez Szefa Dep. IV. wskazani, uczestniczą w posiedzeniach jako organa fachowe Wydziału krajowego.

W posiedzeniu krajowej Rady kolejowej, na wezwanie przewodniczącego, mogą wziąć także udział inne organa krajowe, tudzież znawcy z po za administracyi Wydziału krajowego.

§. 5. Obowiązki i prawa Członków krajowej Rady kolejowej

Członkowie krajowej Rady kolejowej składają przyrzeczenie, o ile nie są urzednikami krajowymi lub państwowymi.

Ich czynności są honorowe i żadne wynagrodzenie nie jest z nimi połączone.

Członkom zamiejscowym przysługują diety (w stósunku 5 zł. dziennie) oraz zwrot kosztów podróży.

§. 6. Zakres działania krajowej Rady kolejowej.

Krajowa Rada kolejowa objawia swoją opinię na wyraźne żądanie Wydziału krajowego: w sprawach wykonania uchwał powziętych przez Sejm krajowy w myśl ustawy o kolejach lokalnych, jakoteż w kwestyach kolejowych w ogóle.

Protokoły swych posiedzeń składa krajowa Rada kolejowa Wydziałowi krajowemu.

§. 7. Wydawanie opinii przez krajową Radę kolejową.

Krajowa Rada kolejowa wydaje swą opinię na podstawie uchwał powziętych większością głosów.

Do ważności uchwał potrzebną jest obecność przynajmniej ośmiu członków prócz przewodniczącego.

W razie równości głosów rozstrzyga przewodniczący.

Na żądanie głosujących, zapatrywania odmienne, wpisane być mają do protokołu posiedzenia.

Szefowi Departamentu IV. Wydziału krajowego przysługuje prawo podania swego zapatrywania do protokołu, ile razy takowe różni się od opinii krajowej Rady kolejowej.

§. 8. Zakres działania ściślejszego Komitetu doradczego.

Członkowie ściślejszego komitetu doradczego, względnie ich zastępcy, schodzą się w biurze departamentu IV. Wydziału krajowego na każde wezwanie Szefa tegoż Departamentu, celem za znajomienia się z przebiegiem ważniejszych spraw kolejowych, omówienia tychże, tudzież doradczego uczestniczenia w przygotowaniu wniosków podlegających decyzji Wydziału krajowego, lub opinii krajowej Rady kolejowej.

§. 9. Regulamin krajowej Rady kolejowej.

Regulamin dla krajowej Rady kolejowej wyda Wydział krajowy.

Przemawia w sprawie formalnej p. Wiktor.

Przemawia p. Golejewski w sprawie formalnej.

Przemawia sprawozdawca p. Jaworski.

P. Wiktor wnosi przyjęcie całego projektu statutu organizacyjnego galicyjskiej krajowej Rady kolejowej *en bloc*.

Izba przyjmuje ten wniosek, po czym uchwała cały cały powyższy projekt *en bloc*.

Sprawozdawca czyta:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, by w stosownym czasie w celu zaprowadzenia krajowego biura kolejowego przy Wydziale krajowym przedłożył Sejmowi projekt składu organizacji i zakresu działania krajowego biura kolejowego.

Jeżeli z powodu wejścia w życie ustawy o popieraniu przez kraj kolei niższorzędnych czynności Wydziału krajowego względnie Dep. IV. już w roku bieżącym zwiększą się o tyle, że załatwieniu tych czynności obecnie do dyspozycji będącej siły Wydziału kraj. nie podolają, udziela się Wydziałowi krajowemu dodatkowy kredyt aż do wysokości 5.000 zł. na rok 1893 — w celu przyjęcia potrzebnych sił.

Izba bez rozprawy uchwała, oddzielnie nad każdym ustępem powyższego wniosku głosując, cały powyższy wniosek komisji.

Sprawozdawca czyta:

Wysoki Sejm raczy uchwalić następującą rezolucję:

Wzywa się c. k. Rząd, aby wzięł pod rozwagę rewizję ustawy o kolejach lokalnych z dnia 17. czerwca 1887 (dz. u. p. Nr. 81) tudzież rozporządzeń ministeryalnych dotyczących wygotowania projektów kolei lokalnych i w związku z tem będącego postępowania władz, a to w tym kierunku, aby systematyczne i skuteczne popieranie finansowe kolei lokalnych przez państwo w drodze administracyjnej było umożliwiające, a procedura odnośna do urzeczywistnienia projektowanych kolei lokalnych została ile możności uproszczoną i skróconą.

W szczególności wzywa się c. k. Rząd, by w bieżącym roku przedłożył Radzie państwa projekt ustawy zmieniającej postanowienia ustawy o kolejach lokalnych z dnia 17. czerwca 1887, w którymby uwzględniono następujące żądania odnoszące się do wymienionych poniżej artykułów tejże ustawy:

1. Do artykułu II.

Przedsiębiorstwa kolei lokalnych powinny być w drodze administracyjnej nietylko zwolnione od obowiązku przewożenia poczty bezpłatnie, lub za opłatą zniżoną ale nadto oszczędności administracji pocztowej wynikające dla niej skutkiem transportu koleją, które ewentualnie miałyby być skapitalizowane, winny być przez Państwo na rzecz tychże kolei przekazane tak, jak to ma miejsce w Węgrzech.

2. Do artykułu III.

Rząd powinien być upoważniony do umieszczenia w przepisach taryfowych dla kolei lokalnych, takich ułatwień i uproszczeń procedury, które umożliwiłyby szybkie stosowanie taryf do zmiennych konjunktur handlu.

3. Do artykułu V. lit. a)

Ze względu na to, że rachunki budowy i wykupna gruntów nie mogą być ukończone w ciągu pierwszego roku eksploatacji, powinno być zwolnienie od stempla i należitości od kontraktów, wpłat, dokumentów, wpisów księgowych i innych urzędowych pertraktacji odnoszących się do nabycia gruntów, budowy i wyposażenia kolei, przyznane kolejom lokalnym aż po koniec drugiego roku eksploatacji kolei.

4. Do artykułu V. lit. e).

Opłata 3%-wej należitości stemplowej od biletów jazdy powinna być przy kolejach lokalnych przynajmniej na tak długo zniesioną, póki własne dochody kolei nie wystarczą na oprocenowanie i amortyzację kapitału zakładowego.

5. Do artykułu VI.

Koleje lokalne powinny być przy objęciu ich eksploatacji przez Zarząd państwowy lub Zarząd kolei gwarantowanej przez państwo, zwolnione od wszelkiego przyczyniania się do kosztów zarządu centralnego.

Pomienionych kolei lokalnych nie należy pociągać do przyczyniania się do kosztów budowlanych i przebudowań na stacjach złączenia, przeznaczonych do wspólnego z główną koleją użytku.

Zarządy kolei państwowych i kolei przez państwo gwarantowanych, ruch na kolei lokalnej prowadzące, winny odstępywać kolejom lokalnym, na ich żądanie, za zwrotem jedynie własnych kosztów, taboru potrzebnego do budowy i eksploatacji, materiałów użytkowych, jako też przedmiotów inwentarza, a nadto winny wykonywać dla nich za zwrotem własnych kosztów wszelkie naprawy w swoich warsztatach, tudzież używać im personelu potrzebnego do służby eksploatacji za wynagrodzeniem zwyczajnych poborów tegoż personelu.

Ewentualne przeładowanie towarów z kolei lokalnej na stacjach złączenia powinno być uskutecznianem przez kolej główną bezpłatnie.

Byłoby pożądanem, by kwestya przyczyniania się kolei głównej do kosztów kolei lokalnej była w ten sposób rozwiązana, iżby kolej główna płaciła kolei lokalnej pewną oznaczoną premię za każdą osobę i tonę towaru przyjętą i oddaną od kolei lokalnej do dalszego przewozu.

6. Do artykułu VII.

Celem umożliwienia systematycznego a wydawniejszego uczestnictwa skarbu państwa w popieraniu finansowem kolei lokalnych, byłoby pożądanem wziąć pod rozwagę utworzenie nowego typu państwowych obligów dłużnych, któreby były wypuszczane w miarę potrzeby wyłącznie w celu uzyskania specjalnych funduszków na popieranie budowy kolei lokalnych przez państwo.

Należałoby także upoważnić Rząd do obejmowania eksploatacji kolei lokalnych na rachunek państwa za oznaczeniem stałej renty dzierżawnej w wypadkach, gdzie według opinii Rządu, lub według wykazów przez Rząd sprawdzonych, przewidywane dochody z eksploatacji kolei wystarczać będą przynajmniej na pokrycie własnych kosztów eksploatacji kolei przez państwo, oraz na pokrycie pomienionej renty dzierżawnej.

7. Do artykułu X.

Co do używania dróg państwowych do zakładania kolei żelaznych powinny być przyznane przedsiębiorstwom kolei lokalnych ulgi podobne tym, jakie postanawia ustawa z d. 23. stycznia 1891 roku (Dz. u. i rozp. kr. Nr. 20).

8. Do artykułu XI.

Czas trwania mocy obowiązującej państwowej ustawy o kolejach lokalnych należałoby ustanowić na dłuższy przeciąg lat, niż to dotychczas bywało, na przykład na lat piętnaście.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda, Izba przystępuje więc do rozprawy szczegółowej. Sprawozdawca wnosi przyjęcie całej powyższej rezolucyi *en bloc*.

Izba przyjmuje powyższy wniosek sprawozdawcy, poczem uchwała całą rezolucyę powyższą *en bloc*.

Sprawozdawca czyta:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycja L. 123,193, 571 — udziela się Wydziałowi krajowemu do załatwienia.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek komisji.

Następuje:

Sprawozdanie komisji prawniczej o przedłożeniu. Wydziału krajowego w przedmiocie projektu ustawy uzupełniającej postanowienia ustawy krajowej z dnia 20. marca 1874 Nr. 29 Dz. u. kr. o założeniu i wewnętrznym urządzeniu ksiąg hipotecznych.

Sprawozdawca p. Klemensiewicz, uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić następujący projekt ustawy:

U s t a w a

z dnia . . . uzupełniająca postanowienia ustawy krajowej z dnia 20. marca 1874 Nr. 29 dz. u. kr. o założeniu i wewnętrznym urządzeniu ksiąg hipotecznych dla Królestwa Galicyi i Lodomerji z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomerji z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam:

§. 1.

Dla części składowych, wydzielonych z posiadłości tabularnej, może być osobny wykaz hipoteczny utworzony w księgach tabularnych, jeżeli strona w odnośnem podaniu tabularnem

przedłoży dowód, że c. k. Namiestnictwo i Wydział krajowy zgadzają się na utworzenie takiego wykazu.

W braku powyższych warunków utworzonym będzie dla takich wydzielonych części składowych nowe ciało hipoteczne w księgach gruntowych dla posiadłości nietabularnych.

Gdyby jednak właściciel takiego nowego ciała w przeciągu jednego roku od daty zawarcia odnośnego kontraktu przedłożył zezwolenie c. k. Namiestnictwa i Wydziału krajowego na utworzenie z tychże samych części składowych nowego wykazu tabularnego, natenczas powyższe ciało hipoteczne może być na żądanie właściciela przeniesione do ksiąg hipotecznych tabularnych.

§. 2.

O ile zachodzą warunki przewidziane w §. 5 ust. kraj. z dnia 20. marca 1874 Nr. 29 dz. u. kr., mogą być posiadłości tabularne, lub wydzielone części składowe tychże, na żądanie właściciela wcielane albo do innego wykazu hipotecznego posiadłości tabularnej, objętej tąż samą księgą gruntową, albo do wykazu hipotecznego księgi gruntowej dla posiadłości nietabularnych tejże samej gminy katastralnej, a to z zastosowaniem przepisów ustawy z dnia 6. lutego 1869 Nr. 18 dz. p. p.

Pod tymi samymi warunkami mogą posiadłości nietabularne lub wydzielone z nich części składowe wcielone być do wykazu hipotecznego posiadłości tabularnej, jeżeli będzie wykazaniem, iż równocześnie z tem wcieleniem lub też wcześniej wydzieloną została z tejże posiadłości tabularnej taka część, z którejby roczna należytość w podatkach rządowych realnych nie wynosiła o wiele niższej kwoty od tej, jaka przypada z posiadłości nietabularnej, wcielić się mającej.

Przed zezwoleniem na żądane wcielenie sąd właściwy zasięgnąć ma opinii c. k. Namiestnictwa i Wydziału krajowego.

§. 3.

Posiadłości tabularne, które w myśl ustawy krajowej z dnia 21. marca 1888 Nr. 41 dz. u. kr. wcielone zostaną do związku gminnego, mają być przez właściwe sądy z urzędu wydzielone z ksiąg hipotecznych, przeznaczonych dla posiadłości tabularnych, a przeniesione do ksiąg hi-

potecznych, obejmujących wykazy posiadłości nietabularnych tej samej gminy katastralnej.

W tym celu zawiadamiać będzie c. k. Namiestnictwo sądy kolegialne o każdym takim prawomocnem wcieleniu posiadłości tabularnej do związku gminnego.

§. 4.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie zaraz po jej ogłoszeniu.

§. 5.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom spraw wewnętrznych i sprawiedliwości.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda, Izba więc przystępuje do rozprawy szczegółowej. Sprawozdawca czyta:

§. 1.

Dla części składowych wydzielonych z posiadłości tabularnej, może być osobny wykaz hipoteczny utworzony w księgach tabularnych, jeżeli strona w odnośnem podaniu tabularnem przedłoży dowód, że c. k. Namiestnictwo i Wydział krajowy zgadzają się na utworzenie takiego wykazu.

W braku powyższych warunków utworzonym będzie dla takich wydzielonych części składowych nowe ciało hipoteczne w księgach gruntowych dla posiadłości nietabularnych.

Gdyby jednak właściciel takiego nowego ciała w przeciągu jednego roku od daty zawarcia odnośnego kontraktu przedłożył zezwolenie c. k. Namiestnictwa i Wydziału krajowego na utworzenie z tychże samych części składowych nowego wykazu tabularnego, natenczas powyższe ciało hipoteczne może być na żądanie właściciela przeniesione do ksiąg hipotecznych tabularnych.

Przemawia p. Pilat i wnosi opuszczenie całego §. 1 projektowanej ustawy.

Izba popiera tę poprawkę.

Przemawia p. Skałkowski.

Przemawia sprawozdawca.

Izba w głosowaniu odrzuca §. 1 projektu komisji:

Sprawozdawca czyta:

§. 2.

O ile zachodzą warunki przewidziane w §. 5 ust. kraj. z dnia 20. marca 1874 Nr. 29 dz. u.

kr., mogą być posiadłości tabularne, lub wydzielone części składowe tychże, na żądanie właściciela wcielane albo do innego wykazu hipotecznego posiadłości tabularnej, objętej tą samą księgą gruntową, albo do wykazu hipotecznego księgi gruntowej dla posiadłości nietabularnych tejże samej gminy katastralnej, a to z zastosowaniem przepisów ustawy z dnia 6 lutego 1869 Nr. 18 dz. p. p.

Pod tymi samymi warunkami mogą posiadać nietabularne lub wydzielone z nich części składowe wcielone być do wykazu hipotecznego posiadłości tabularnej, jeżeli będzie wykazaniem, iż równocześnie z tem wcieleniem lub też wcześniej wydzieloną została z tejże posiadłości tabularnej taka część, z którejby roczna należytość w podatkach rządowych realnych nie wynosiła o wiele niższej kwoty od tej, jaka przypada z posiadłości nietabularnej, wcielić się mającej.

Przed zezwoleniem na żądane wcielenie sąd właściwy zasięgnąć ma opinii c. k. Namiestnictwa i Wydziału krajowego.

P. Wiktor wnosi przyjęcie §§. 2, 3, 4 i 5 projektowanej ustawy *en bloc*.

Izba w głosowaniu uchwała §§. 2, 3, 4 i 5 ustawy *en bloc* zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta nagłówek i wstęp ustawy:

U s t a w a

z dnia . . . uzupełniająca postanowienia ustawy krajowej z dnia 20. marca 1874 Nr. 29 dz. u. kr. o założeniu i wewnętrznym urządzeniu ksiąg hipotecznych dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam:

Izba bez rozprawy uchwała zgodnie z wnioskiem komisji powyższy nagłówek i wstęp ustawy.

Marszałek oznajmia, iż wobec zmiany powyższego projektu ustawy wskutek uchwały Izby umieści trzecie czytanie tego projektu na porządku dziennym jednego z najbliższych posiedzeń.

Następuje:

Sprawozdanie komisji budżetowej ze sprawozdania Wydziału krajowego z wnioskiem na odpisanie gminie miasta Bohorodzany zaległości z tytułu prestacji na płace nauczycieli w kwocie 1609 zł. 35¹/₂ ct.

Sprawozdawca p. Wł. Kozłowski, uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Pretensya krajowego funduszu szkolnego do gminy m. Bohorodeczany, z tytułu zaległych prestatyci na płace nauczycieli tamtejszej szkoły ludowej, wynoszących po koniec roku 1891, 1609 zł. 35¹/₂ ct., uznaje się za umorzoną i zostaje odpisaną.

Izba bez rozprawy uchwała zgodnie z powyższym wnioskiem.

Następuje:

Sprawozdanie komisji budżetowej ze sprawozdań Wydziału krajowego w sprawie urządzenia wewnętrznego w nowowyprowadzonych pawilonach zakładu dla obłąkanych w Kulparkowie tudzież rozszerzenia cmentarza przy tym zakładzie.

Sprawozdawca p. Wł. Kozłowski, uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1) Na urządzenie wewnętrzne dwóch nowo wybudowanych pawilonów przy zakładzie dla obłąkanych na Kulparkowie udziela Sejm Wydziałowi krajowemu kredyt dodatkowy na r. 1893 w wysokości 5.000 zł.

2) Na koszt rozszerzenia i ogrodzenia cmentarza przy powyższym zakładzie udziela Sejm Wydziałowi krajowemu kredyt dodatkowy na rok 1893 w kwocie 400 zł.

Izba w oddzielnem głosowaniu uchwała oba punkta powyższego wniosku bez rozprawy.

Następuje:

Sprawozdanie komisji budżetowej z wniosku Wydziału krajowego w przedmiocie rekonstrukcji kanału przy krajowym szpitalu powszechnym we Lwowie.

Sprawozdawca p. Marchwicki, uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

Na pokrycie kosztów rekonstrukcji i wybetonowania kanałów, tudzież przerobienia wy-

chodków w gmachu szpitala lwowskiego, wstawia się do budżetu na rok 1893 kredyt dodatkowy w wysokości 3.400 zł. w. a.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek.

Następuje:

Sprawozdanie komisji budżetowej o przedłożeniu Wydziału krajowego w przedmiocie pomocy udzielonej ludności dotkniętej nieurodzajem w r. 1891 z wyznaczonego na ten cel przez Wysoki Sejm kredytu w kwocie 100.000 zł.

Sprawozdawca p. Goldmann, uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie pomocy udzielonej ludności dotkniętej nieurodzajem w r. 1891 z wyznaczonego na ten cel kredytu z funduszu krajowego w kwocie 100.000 zł.

Izba bez rozprawy uchwała zgodnie z powyższym wnioskiem.

Następuje:

Sprawozdanie komisji budżetowej o przedłożeniu Wydziału krajowego w przedmiocie petycji Wydziału powiatowego cieszanowskiego o przyjęcie na fundusz krajowy kwoty 86 zł. 85 ct. jako kosztów utrzymania Marcina Stopczyńskiego w miejskim zakładzie dla nieuczalonych we Lwowie.

Sprawozdawca p. Goldmann, uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Nad petycją Wydziału powiatowego w Cieszanowie o przyjęcie na fundusz krajowy kwoty 86 zł. 85 ct. jako kosztów utrzymania Marcina Stopczyńskiego z Horyńca w miejskim zakładzie dla nieuleczalnych we Lwowie przechodzi się do porządku dziennego.

Izba bez rozprawy uchwała zgodnie z powyższym wnioskiem.

Następuje:

Sprawozdanie komisji budżetowej o petycjach: Ignacego Kinela inżyniera dróg krajowych

o policzenie kilku lat służby przy wymiarze emerytury, Karola Riegera konduktora dróg krajowych o zaliczkę na płacę i Towarzystwa weterynarzy galicyjskich we Lwowie o zapomogę dla wydawnictwa Przeglądu weterynarskiego.

Sprawozdawca p. Stanisław Jędrzejowicz, odczytuje powyższe sprawozdanie zakończone wnioskiem:

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

1. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby przy obliczaniu emerytury Panu Ignacemu Kinelowi, lata służby poprzedzającej przerwę, a w służbie krajowej spędzone uwzględnił i do lat czynnej służby wliczył.

2. Petycę Karola Riegera konduktora dróg krajowych, odstępuje się Wydziałowi krajowemu do uwzględnienia, a zarazem poleca się, by potrzebną na ten cel zaliczki kwotę umieścić w preliminarzu budżetu na r. 1894.

3. Petycę L. 190 Towarzystwa weterynarzy, odstępuje się Wydziałowi krajowemu do uwzględnienia z funduszu ryczałtem uchwalonego Rubr. XV. poz. 223 w Budżecie na r. 1893.

4. Pet. L. 786 Franciszki Wilk wdowy po nauczycielu wędrownym, Pet. L. 869 Anny Antonczyk, wdowy po droźniku, Pet. L. 667 Eleonory Rondewald, wdowy po konduktorze dróg kr., Pet. L. 901 Rozalii Dziakiewicz, wdowy po konduktorze dróg kr., odstępuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania i możliwego uwzględnienia, zaś nad petycjami L. 340, L. 440, L. 570, L. 571, i L. 605. Sejm przechodzi do porządku dziennego.

Izba głosując oddzielnie nad każdym punktem powyższego wniosku uchwała wszystkie 4 punkta tego wniosku, jakoteż końcowy jego ustęp bez rozprawy.

Marszałek oznajmia, że z powodu spóźnionej pory, zamierza zamknąć posiedzenie i wzywa sekretarzy do odczytania zgłoszonych wniosków.

Sekretarz p. Wiktor czyta następujący wniosek:

W n i o s e k.

Zważywszy, iż subwencyonowanie ze skarbu krajowego kwotą 6000 zł. rocznie utrakwisty-

cznej: niemiecko-polskiej, wyznaniowej szkoły izraelskiej w Brodach, posiadającej wyjątkową organizację, nie jest ani słusznem, ani potrzebą kraju uzasadnionem:

Podpisani wnoszą:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby przeprowadził rokowania z zarządem izraelskiej gminy wyznaniowej w Brodach, względem przekształcenia tamtejszej izraelskiej szkoły wyznaniowej, z funduszu krajowego subwencyonowanej, w etatową szkołę publiczną, zorganizowaną według ogólnie obowiązujących przepisów, z językiem wykładowym polskim, a o wyniku układów ażeby zdał sprawę Sejmowi na najbliższej sesyi.

Lwów dnia 13. maja 1893.

Wnioskodawca: Teofil Merunowicz w. r.

Weigel, Romanowicz, Michalski, Czyżewicz, Szczepanowski, Dr. Midowicz, Goldman, Lenartowicz, Dr. Adam Asnyk, Rutowski, Albin Rayski, Klemensiewicz, Gross, Dr. Olpiński, Potoczek, Palch, Żardecki, Kramarczyk, Stręk, Rogoyski, Sala, Fr. Strzygowski, Dr. Dworski.

Marszałek oznajmia, że z wnioskiem tym postąpi stosownie do postanowień regulaminu.

Sekretarz p. Wiktor czyta następującą interpelację:

I n t e r p e l a c y a

do Wysokiego Wydziału krajowego.

Na posiedzeniu sejmowem w dniu 30. marca 1892, zapadła uchwała polecająca Wydziałowi krajowemu, by tenże przedłożył Sejmowi wnioski dotyczące zrównania ciężarów szkolnych. Podpisani zapytują, kiedy Wydział krajowy wniosek taki pod uchwałą sejmowe wnieść zamierza.

Lwów, dnia 11. maja 1893.

Stanisław Szczepanowski, Dr. Adam Asnyk, Weigel, Albin Rayski, Kramarczyk, Palch, Czyżewicz, T. Merunowicz, Rutowski, Potoczek, Klemensiewicz, M. Siczyński, Okuniewski, Romanczuk, Żardecki, Goldmann, Michalski, Dr. Olpiński.

Marszałek oświadcza, iż interpelację tę komunikuje Wydziałowi krajowemu.

P. Okuniewski odczytuje w zastępstwie sekretarza następującą interpelację do c. k. komisarza rządowego:

Interpelacya

do Pana Komisarza Rządowego.

Wskutek patentu serwitutowego z r. 1853 poznoszono w kraju naszym niemal wszystkie uprawnienia włościan na dobrach tabularnych, i przeprowadzono tak zwaną regulację serwitutów z wielką krzywdą włościan, z całkowitem zapoznaniem ich potrzeb ekonomicznych, a nawet postanowień prawnych, normujących jeszcze od czasu Józefa II. dotacje włościan w pastwiskach i lasach.

Ale inaczej stało się z uprawnieniami dworów na własności włościańskiej. Tu c. k. Rząd nie tylko nie poczuwa się do obowiązku przystąpienia z urzędu do uregulowania sprawy, ale nawet wyraźnie prowokowany do tego przez strony, nie chce włościanom prawa przyznać.

Jednym z takich średniowiecznych jeszcze uprawnień dworskich na gruntach włościańskich jest prawo poboru miarek z młynów włościańskich. Zaledwie trzecia miarka przypada włościaninowi właścicielowi młyna, podczas gdy dwie miarki zupełnie za darmo, bo nie spełniając nawet przyjętych na siebie dawniej obowiązków dawania materiału na naprawę młynów, czyszczenia młynówki, dostarczania żelaza i smarowidła, pobiera dziedzic, zwykle przez swego wiernika, żyda arendarza.

Co więcej! Niektórzy właściciele większych posiadłości, korzystając z nieświadomości włościan zainstabulowali się przy zakładaniu ksiąg gruntowych na podstawie tego pobierania dwóch miarek za całkowitych właścicieli tych młynów, uważając włościanina, który z dziada pradziada w tym młynie żyje i miele, za prostego młynarza — służbę.

Tak stało się n. p. ostatnimi czasy w Sinkowie, powiatu zaleszczyckiego, własności hr. Gołuchowskiego, w Snowidowie, powiatu buczackiego, własności p. Kobyłańskiego, w Horodnicy,

pow. horodeńskiego, własności hr. Witołda Wołańskiego.

Włościanie — młynarze z Sinkowa i Horodnicy wnieśli jeszcze przed dwoma laty prośbę do Namiestnictwa, jako komisji serwitutowej, o uregulowanie tych spraw wykazując przytem, że sądy na podstawie ustawy o przymusowej intabulacji przesładują ich grzywnami po 10 i 15 zł. Ale Wysokie Namiestnictwo tak spieszy się z załatwieniem tych spraw, że całemi latami nie obsadza biur serwitutowego! z uwagi, że przez takie postępowanie Wys. Namiestnictwa wyrządza się ciężką krzywdę włościanom;

z uwagi, że sprawa tych młynów w Sinkowie była najgłówniejszym powodem zesłorocznej emigracji z tej wsi;

zapytujemy c. k. komisarza rządowego:

A) Czy i kiedy zamierza W. c. k. Rząd przystąpić w ogóle do uregulowania stosunków prawnych i do zniesienia, za ewentualną spłatą, uprawnień dworskich na młynach włościańskich?

B) Czem Rząd usprawiedliwi swoje dotychczasowe zwleknięcie z załatwieniem przynajmniej tych spraw, z którymi włościanie do Namiestnictwa dotychczas się zwracali?

C) Co zamierza W. c. k. Namiestnictwo przedsięwziąć, ażeby wypadki tego rodzaju, jak w Sinkowie i Horodnicy, więcej się nie powtórzały?

Lwów dnia 13. marca 1893.

Dr. Okuniewski w. r., Huryk, Barabas, J. Romańczuk, Harasymowicz, Sirko, Rożankowski, Potoczek, Teliszewski, Kramarczyk, Stręk, Siczynski, Korol, Dr. Antoniewicz, Kułaczkowski.

Marszałek oświadcza, iż interpelację tę komunikuje c. k. Rządowi.

Marszałek zamyka posiedzenie i pазnacza następne na dzień 15. maja b. r. godzinę 10 przed południem a zarazem oznajmia, że porządek dzienny tego posiedzenia będzie pp. Posłom w właściwym czasie przesłany.

Koniec posiedzenia o godzinie 3 minut 10 popołudniu.

Marszałek karjowy:

Eustachy Sanguszko w. r.

Sekretarze:

Józef Wiktor w. r.

Jan Trzeciecki w. r.

Faint, illegible text at the top of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

Main body of faint, illegible text, appearing to be a list or series of entries. A small, dark vertical mark is visible near the center of this section.

Faint text at the bottom of the page, possibly a footer or a signature area.